

پاسخنامه مدارس شهرستان

نام کتاب: نهاییه المکمه، از اول المرحله الثامنہ تا پایان کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آثر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

سؤالات تستی:

۱. مراد از «علل وجود» چیست؟ د ۸/۲ متوسط

ا. علت مادی و صوری ب. علت فاعلی و صوری ج. علت مادی و غایی د. علت فاعلی و غایی

۲. به نظر مصنف، در شیء بسیط ... ا ۸/۱۰ فنی

ا. اگر قبول به معنی انفعال باشد اجتماع فاعل و قابل ممکن نیست ب. اجتماع قبول مطلقاً با فاعل ممکن است ج. حتی اگر قبول به معنی اتصاف باشد اجتماع فاعل و قابل ممکن نیست د. حتی اگر قبول به معنی انفعال باشد اجتماع فاعل و قابل ممکن است

۳. شیخ اشراق کدام قسم از اقسام تقدم و تأخر را در کدام قسم دیگر مندرج داشته است؟ ج ۱۰/۲ متوسط

ا. تقدم و تأخر بالطبع مندرج در تقدم و تأخر بالزمان ب. تقدم و تأخر بالعلیة مندرج در تقدم و تأخر بالطبع

ج. تقدم و تأخر بالزمان مندرج در تقدم و تأخر بالطبع د. تقدم و تأخر بالطبع مندرج در تقدم و تأخر بالعلیة

۴. عبارت «العلم بذی السبب لا يحصل الا من طریق العلم بسببه» درباره چیست؟ ا ۱۱/۱۳ فنی

ا. توقّف علم به معلول بر علم به علت ب. اتحاد عالم و معلوم

ج. تلازم معلوم بالذات با معلوم بالعرض د. توقّف علم به علت بر علم به معلول

سؤالات تشریحی:

۱. عبارت «عدم العلة علة لعدم المعلول» به چه معناست و موضع این حکم، علت تامه است یا علت ناقصه یا هر دو؟ ۸/۲ آسان

یعنی با نبودن علت، معلول هم موجود نمی‌شود بلکه معدوم است خواه آن علت تامه باشد یا ناقصه.

۲. عبارت «من رام قصر العلل فی العلة المادّیة فقد رام اثبات فعل لا فاعل له» درباره نفی و اثبات کدام یک از علل اربعه است؟ ب. ملازمه بین

مقدم و تالی عبارت را تبیین کنید. ۸/۶ متوسط

ا. علت فاعلی ب. از آنجا که ممکنات اعم از مادی و مجرد، در وجود محتاج به علتی است که وجودش را بر عدم ترجیح دهد و ممکن

فقط شأنیت قبول دارد و فاعل شأنیت اعطاء پس اگر کسی علیل را در علت مادی منحصر کند در واقع فعل بدون فاعل را تجویز کرده است

و آن هم محال است.

۳. با توجه به تعریف معلم اوّل برای حرکت (إنّها کمال اوّل لما بالقوّة من حیث إنّه بالقوّة): مرحله ۹ فصل ۳ متوسط

ا. مراد از «کمال اول» و «کمال ثانی» چیست؟ ب. قید «من حیث إنّه بالقوّة» برای چیست؟

ا. حرکت، کمال اوّل و رسیدن به غایت و مقصد، کمال ثانی است. ب. بنا بر توضیح بالا حرکت در صورتی برای متحرک کمال است که

نسبت به کمال دوم بالقوه باشد و گرنه وقتی که متحرک به مقصد برسد و کمال دوم برای او بالفعل شود دیگر حرکت برای آن کمالی

نیست.

۴. یک دلیل برای اثبات حرکت در جوهر بنویسید. مرحله ۹ فصل ۸ متوسط

یکی از ادله مذکور در کتاب عبارت است از این که اعراض مراتب وجود جوهر است و وجود آنها فی نفسها عین وجود آنها برای موضوعات آنها است پس تغییر و تجدد آنها مستلزم تغییر و تجدد موضوعات جوهری آنهاست بنا بر این حرکات عرضی دلیل بر حرکت جوهری است (دلیلی دیگر نیز در کتاب آمده).

۵. ا. کدام یک از اقسام تقدم و تأخر، از مخترعات میرداماد است؟ ب. انواع سه گانه تقدم و تأخر بالذات را بنویسید. مرحله ۱۰ فصل ۱ آسان
ا. بالذات ب. ۱. بالطبع. ۲. بالعلیه. ۳. تقدم بالتجوهر.

۶. ا. عبارت «الصورة العلمية بما أنه معلومة، فعلية لا قوة فيها لشيء البتة ولو كانت الصورة العلمية مادية، لم تأب التغيير» برای اثبات چه چیزی است؟
ب. استدلال مذکور را شرح دهید. ۱۱/۱

ا. برای اثبات مجرد بودن تمامی اقسام علم ب. صورت علمی از آن جهت که معلوم است فعلیت محض است که هیچ قوه‌ای در آن نیست، بنا بر این اگر هرگونه تغییری در آن فرض شود، صورت جدید است که مابین با آن صورت علمی سابق است، و اگر صورت علمی مادی بود ابائی از تغییر نداشت.

۷. آیا علم حضوری فقط شامل علم شخص به خودش می‌شود؟ چرا؟ ۱۱/۱۱ متوسط

مشائین قائلند که علم حضوری فقط اختصاص به علم شیء به خودش دارد ولی اشراقیون قائلند که علاوه بر آن شامل علم علت به معلولش و علم معلول به علتش هم می‌شود و قول حق همین است زیرا وجود معلول نسبت به وجود علتش، وجود رابط و غیر مستقل است پس معلول به تمام وجودش در نزد علتش حاضر است. و همچنین وجود علت در نزد معلول حاضر است چون معلول قائم به علتش می‌باشد پس در این دو مورد هم علم حضوری است.

۸. برهانی را که طبعیون از طریق «حرکت و تغییر» برای اثبات وجود واجب تعالی اقامه کرده‌اند بنویسید. ۱۲/۲ متوسط

محرک غیر از متحرک است و هر متحرکی، محرکی غیر خودش دارد حال اگر آن محرک هم متحرک باشد پس او هم محرکی غیر خودش دارد و حتماً این سلسله باید منتهی شود به محرکی که متحرک نباشد و گرنه دور یا تسلسل لازم می‌آید، حال آن محرک غیر متحرک چون عاری از قوه است و منزله از تغییر و تبدیل می‌باشد یا واجب الوجود بالذات است یا این که در سلسله علل منتهی به واجب الوجود بالذات می‌شود.

* الصفات الفعلية صادقة عليه تعالى صدقاً حقيقياً لكن لا من حيث خصوصيات حدوثها وتأخرها عن الذات المتعالية حتى يلزم التغيير فيه، بل من حيث إن لها أصلاً في الذات ينبعث عنه كل كمال و خير. ۱۲/۱۰ متوسط

۹. عبارت را شرح دهید.

صفات فعلیه، متأخر از ذات واجب تعالی و زائد بر آن است و از مقام فعل انتزاع می‌شود و اما صدق آنها بر واجب تعالی صدق حقیقی است البته نه از حیث خصوصیات حدوث و تأخر آنها از ذات تا این که مستلزم تغییر در واجب تعالی باشد بلکه از این حیث که این صفات ریشه‌ای در ذات دارند که از آن هر کمال و خیری منبث می‌شود.